

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Divi Thomae Aqvinatis Doctoris Angelici Opera Omnia

Summa diligentia ad exemplar Romanæ Impreßionis restituta

Secunda secundae Summa Theologiae

Thomas <von Aquin, Heiliger>

Venetiis, 1593

4 vtrum peccet pecuniam accipiendo pro suo patrociniö.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-72772](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-72772)

mitatem desperatam sanet, ita etiam ostenditur peritia aduocati, si iniustam causam defendere possit: sed medicus laudatur, si infirmitatem desperatam sanet: ergo etiam aduocatus non peccat, sed magis laudandus est, si iniustam causam defendat.

¶ 2 Præ. A quolibet peccato licet desistere: sed aduocatus puniatur, si causam suam perdidit, ut habetur. 2. q. 3. * ergo aduocatus non peccat, iniustam causam defendendo, si eam defendendam suscepit.

¶ 3 Præ. Maius videtur esse peccatum, si iniustitia vatur ad iustam causam defendendam, puta producendo falsos testes, vel allegando falsas leges, quam iniustam causam defendendo, quia hoc est peccatum in forma, illud in materia: sed videtur aduocato licere talibus astutijs uti, sicut militi licet ex insidijs pugnare: ergo videtur quod aduocatus non peccet, si iniustam causam defendat.

SED CONTRA est, quod dicitur 2. Paralipomē. 19. Impio præbet auxilium, & ideo iram Domini mereris: sed aduocatus defendens causam iniustam, impio præbet auxilium: ergo peccando, iram Domini meretur.

RESPONDEO. Dicendum, quod illicitum est alicui cooperari ad malum faciendum siue consulendo, siue adiuvando, siue qualitercunque consentiendo, quia consiliarius, & coadiuuus quodammodo est faciens. Et A post. dicit ad Rom. 1. q. digni sunt morte non solum qui faciunt peccatum, sed etiam qui consentiunt facientibus: vnde & supra dictum est, * quod omnes tales ad restitutionem tenentur. Manifestum est autem, quod aduocatus auxilium, & consilium præstat ei, cuius causam patrociniatur. Vnde si scienter iniustam causam defendit, absque dubio grauer peccat, & ad restitutionem tenetur eius damni, quod contra iustitiam per eius auxilium altera pars incurrit. Si autem ignoranter iniustam causam defendit, putans esse iustam, excusatur secundum modum, quo ignorantia excusari potest.

AD PRIMVM ergo dicendum, quod medicus accipiens in curam infirmitatem desperatam, nulli facit iniuriam: aduocatus autem suscipiens causam iniustam, iniuste lædit eum, contra quem iniuste patrociniatur: & ideo non est similis ratio. Quia si n. laudabilis videatur quantum ad peritiam artis, tñ peccat quantum ad iniustitiam voluntatis, qua abutitur arte ad malum.

AD SECVNDVM dicendum, quod aduocatus si in principio credidit causam iustam esse, & postea in processu appareat eam esse iniustam, non debet eam prodere, vt. s. aliam partem iuuet, vel secreta suæ causæ alteri parti reuelat: potest tñ, & debet causam deserre, vel eum, cuius causam agit, ad cedendum inducere, siue ad componendum sine aduersarij damno.

AD TERTIVM dicendum, quod sicut supra dictum est, * militi, vel duci exercit' licet in bello iusto ex insidijs agere ea, quæ facere debet, prudenter occultando, nō autem falsitatem fraudulenter faciendo: quia etiam hosti fidem seruare oportet, sicut Tulli. dicit in 1. de Offic. * Vnde & aduocato defendenti causam iustam, licet prudenter occultare ea, quibus impediri posset processus eius: non autem licet ei aliqua falsitate uti.

2. q. 3. ca. si quem peccauerit.

q. 2. art. 7.

q. 40. art. 3. In cult. qd de iustitia agit a medico.

¶ Super quæst. septuagesime prime articulum quartum.

In ar. 4. dubium occurrat in responso ne ad tertium, circa rationem redditam, quare iudex & te-

ARTICVLVS IIII.

Vtrum aduocato liceat pro suo patrociniario pecuniam accipere.

AD QVARTVM sic proceditur. Videtur, quod aduocato non liceat pro suo patrociniario pecuniam

F accipere. Opera enim misericordie non sunt intuitu humanæ remunerationis faciēda, secundum illud Luca 14. Cum facis prandium aut canam, noli uocare amicos tuos, neque uicinos diuites, ne forte ipsi te reuinent, & fiat tibi retributio: sed præstare patrociniū causæ alicuius, pertinet ad opera misericordie, ut dictum est. * ergo non licet aduocato accipere retributionem pecunie pro patrociniario præstato.

¶ 2 Præ. Spirituale non est pro temporali commutandum: sed patrociniū pñtium videtur esse quiddam spirituale, cū sit usus scientie iuris. ergo non licet aduocato pro patrociniario pñtium pecuniam accipere.

¶ 3 Præ. Sicut ad iudicium concurrit persona aduocati, ita etiam persona iudicis, & persona testis: sed sicut Aug. ad * Macedonium, non dicit iudex uendere iustum iudicium, nec testis uerum testimonium. ergo nec aduocatus potest uendere iustum patrociniario.

SED CONTRA est, quod Aug. * dicit ibidem, quod aduocatus licite uendit iustum patrociniario, & iuris peritus uerum consilium.

RESPON. Dicendum, quod ea que quis non tenetur alteri exhibere, inquit potest pro eorum exhibitione recompensationem accipere. Manifestum est autem, quod aduocatus non semper tenetur patrociniario præstare, aut consilium dare causis aliorum: & ideo si uendat suum patrociniario, siue consilium, nō agit contra iustitiam.

Et eadem ratio est de medico operante ferre ad sanandum, & de omnibus alijs huiusmodi personis, dum tamen moderate accipiant, considerata conditione personarum, & negotiorum, & laboris, & consuetudine patrie. Si autem per improbitatem aliquid immoderate extorqueant, peccant contra iustitiam. unde August. * dicit ad Macedonium, quod ab his extorta per immoderatam improbitatem reperi solent, data per tolerabilem consuetudinem non solent.

AD PRIMVM ergo dicendum, quod non semper que homo potest misericorditer facere, tenetur facere gratis, alioquin nulli liceret aliquam rem uendere, quia quilibet rem potest homo misericorditer impendere: sed quando causa misericorditer impendit, non humanam, sed diuinam remunerationem querere debet. Et similiter aduocatus, quando causam pauperum misericorditer patrociniatur, non debet intendere remu-

causa inuenient causam suam iniustam, non debent, vt in rñsio-
ne ad secundum precedentis arti. dictum est, prodere secreta suae
causae, nec alteram, quamuis iustam, partem iuuare. ad quod tene-
rentur, si ad iustam simpliciter & absolute, vt proprium sine ordi-
narentur, sed teneant ad iustitiam. Iustitiam patrociniū, & iustum
cōsiliū huius partis,
tāquam ad proximi-
um, quāuis finis eo-
rum remouis sit iusti-
tia. Simpliciter vel at
negatiue vel salte non
impediētia. Et ex his
patet solutio obie-
ctionum. Quare iusti-
tia & veritas absolu-
te veniunt iudicē, &
nō esse cōtra, & nō
aduersum, &c.

¶ *Quae quatuor septuaginta
quatuor articuli sunt
in primis.*

¶ *Articulus 1. q. 72. du-
bium occurrit, an
de ratione contume-
liae sit, qd dicitur con-
tumentia coram illo,
cui inferitur contumelia. Et est ratio du-
bia, quia contumelia
importat manifestā
iniuriam, sicut ira
manifestam vindictam.
Cōtūtia autem qd hu-
imodū manifestā
tio principaliter re-
fertur ad eum, con-
tra quem irrogatur
contumelia, sicut in
ira ad eū, contra quē
irascimur. Ex altera
autem parte apparet
oppositum, nam mul-
ti contumelias con-
tra absentem profes-
runt.
¶ Ad hoc dicitur,
qđ cum actus mora-
les et intentione iu-
dicatur, & contume-
lia actus per hoc in
sua natura loquitur,
quod contra honorē
directe machinatur
alterius, consequens
est qđ hoc qđ actus
aliquis sit per se, &
directe contumelia,
cōtingit quod dire-
cte contra honorem
tendat proximi. Nō
redit autē directe,
& per se cōtra hono-
re alicuius, qui illum
reueretur, qui oculis
de intendit iniuriari,
sed solus ille qui eū
sic paruit facit, vt ad
manifestam sibi iniu-
riam redat. Et ppter
hoc in litera dicitur, qđ contumelia id, quod est contra honorem
alicuius, deducit in notitiam eius. Sciendum tñ est, quod triplici-
ter contingit hoc facere. Primò, in facie eius personaliter audien-
tis: secundo literis, seu libello, vt ad eum deueniat: tertio, verbis
vel signis in absentia per accidens, quia. I. absens est: sed in presen-
tia per se quod ad intentionē, quando. I. ad hoc dicit iniuriola con-
tra illum verba, ut in eius notitiam deueniant, & ad hoc operam-
dat. Semper enim in notitiam eius intendit contumeliosus dedu-
cere quod est contra illius honorem, sicut iratus vindictam, quam
in absentia facit. Et per hoc patet solutio obiectionum.
¶ In eodem 1. q. 72. ar. dubiū occurrit, An sit vera determinatio li-
terae. I. qđ contumelia consistens in factis, nō cōsistit in eis inquan-
tum sunt facta, sed inquantū sunt signa. Apparet nōqđ falsum, eo*

nerationem humanam, sed diui-
nam, non tamen semper tenetur
gratis patrociniū impendere.

AD SECVNDVM dicendum, qđ
et si scientia iuris sit quiddam spi-
rituali, tamen vsus eius fit opere
corporali. Et ideo pro eius recom-
pensatione licet pecuniam acci-
pere, aliqui quō nulli artificii liceret
de arte sua lucrari.

AD TERTIVM dicendum, qđ iudex,
& testis communes sunt vtri-
que parti, quia iudex tenetur ius-
tam sententiam dare, & testis te-
netur verum testimonium dice-
re. Iustitia autem, & veritas non
declinant in unam partē magis,
quā in aliam. Et ideo iudicibus de
publico sunt stipendia laboris sta-
tuta, & testes accipiunt non qua-
si pretium testimonii, sed quasi
stipendium laboris, expensas uel
ab utraque parte, uel ab ea, a qua
inducuntur: quia nemo militat
stipendiis suis umquam, ut dicit
1. ad Corinth. 9. Sed aduocatus re-
terat partem tantum defendit:
& ideo licite potest pretium acci-
pere a parte, quam adiuuat.

QVAESTIO LXXII.

De iniurijs uerborum, quae inferuntur
extra iudicium, in quatuor articulos
diuisa.

DE INDE considerandū
est de iniurijs uerborū,
quae inferuntur extra iu-
dicium. Et primò, de contume-
lia: secundo, de detractioe: tertio,
de usurratione: quarto, de
maledictione.

CIRCA primum queruntur
quatuor.

¶ **Primò, Quid sit contume-
lia.**

¶ **Secundò, Vtrum omnis cōtu-
melia sit peccatum mortale.**

¶ **Tertio, Vtrum oporteat con-
tumeliosos reprimere.**

¶ **Quartò, de origine cōtumeliae.**

hoc in litera dicitur, qđ contumelia id, quod est contra honorem
alicuius, deducit in notitiam eius. Sciendum tñ est, quod triplici-
ter contingit hoc facere. Primò, in facie eius personaliter audien-
tis: secundo literis, seu libello, vt ad eum deueniat: tertio, verbis
vel signis in absentia per accidens, quia. I. absens est: sed in presen-
tia per se quod ad intentionē, quando. I. ad hoc dicit iniuriola con-
tra illum verba, ut in eius notitiam deueniant, & ad hoc operam-
dat. Semper enim in notitiam eius intendit contumeliosus dedu-
cere quod est contra illius honorem, sicut iratus vindictam, quam
in absentia facit. Et per hoc patet solutio obiectionum.
¶ In eodem 1. q. 72. ar. dubiū occurrit, An sit vera determinatio li-
terae. I. qđ contumelia consistens in factis, nō cōsistit in eis inquan-
tum sunt facta, sed inquantū sunt signa. Apparet nōqđ falsum, eo

A quòd contumelia consistit in dehonestatione tanuarum domus
alicuius, in denurpatione, uel destructione imaginum, uel stemma-
tum alicuius, consistit in factis ipsis, ut talia facta sunt, ut patet: si-
cut rapina in ablatione rerum, & uerberatio in persequutione per
sonas, licet significant animum male dispositum erga illum &c.

ARTICVLVS PRIMVS.

Vtrum contumelia consistat
in uerbis.

AD PRIMVM sic proceditur.
Videtur, quòd contume-
lia non consistat in uerbis. Con-
tumelia. n. importat quoddā no-
cumentum proximo illatum, cū
pertinet ad iniustitiam: sed uer-
ba nullum nocumentum uiden-
tur inferre proximo nec in per-
sona, nec in rebus. ergo contume-
lia non consistit in uerbis.

B ¶ **2. Præ. Contumelia uidetur ad
quandam dehonorationem per-
tinere: sed magis aliquis potest in
honorari, seu uituperari factis, qđ
uerbis. ergo vñ qđ cōtumelia nō
cōsistat in uerbis: sed magis in factis.**
¶ **3. Præ. Dehonoratio, quae fit in
uerbis, dicitur conuitium, uel im-
properium: sed contumelia uide-
tur differre a conuitio, & ab im-
properio. ergo contumelia non
consistit in uerbis.**

C **SED CONTRA. Nihil auditu
percipitur, nisi uerbum: sed con-
tumelia auditu percipitur, secun-
dum illud Ieremias 20. Audiui
contumelias in circuitu. ergo cō-
tumelia est in uerbis.**

RESPON. Dicendū, quòd con-
tumelia importat dehonoratio-
nem alicuius: quod quidem con-
tingit dupliciter. Cum. n. honor
aliquam excellētiā consequatur,
uno modo aliquis alium de-
honorat, cū priuat eum excellen-
tia, pp quā hēbat honorē: quod
quidē fit per peccata factorum,
de quibus supra dictū est. * Alio
mō, cū aliquis id, quod est cōtra
honorē alicuius, deducit in noti-
tiā eius, & aliorū: & hoc proprie
pertinet ad cōtumeliā, quod qui
dē fit per aliqua signa. Sed sicut *
Aug. dicit in 2. de doct. christ. om-
nia signa uerbis comparata, pau-
cissima sunt. Verba enim in-
ter homines obtinuerunt prin-

cōtumeliosa, ad hoc ut sint cōtumeliosa, aduere rōnē signi quòd ad
efficaciā, hoc est, qđ nō prigit cōtumeliosa ad iuriari, nisi ut signa,
ac p hoc talia facta sūt cōtumeliosa, ut sūt talia facta materialiter,
ut signa formaliter. Et aduerte, qđ quā unū uitiū imperat alteri, sicut
quōd quis furat ut mœchē ita quis raperet, seu peccaret ut cōtume-
liaret rapina, seu p cūso ut factū laederet in rebus, uel psona: ut si
gnū, machinaret cōtra honorē, & peccaret simul duob. uitijs, si-
cut fur ut mœchē. Est & aliud aduertēdū, qđ cū pōtētia honesta-
tionis, & similia a manifesto sūt auctore, hēnt pfectē rōnē cōtu-
melia: cū uerò ab occulto pcedūt auctore, hēnt quidē rōnē uerā
cōtumelia: qđ ad hoc sūt, ut in notitiā ei' & aliorū deducant id,
quod est cōtra honorē eius, minus tñ pfectē rōnē hēnt contumelie,
pro qto contumeliosus est manifestus iniuriator, sicut & iratus.

Secunda Secunda S. Thomae.

Hoc. n. commune est
omnib' malis factis,
quando per se. Lex in
tentione sunt. Et cō-
firmatur, quia huius-
modi iniuria nō spe-
ctant ad aliquod su-
pradictorum uitio-
rum, quae postea sunt
opponi iusticie, ut pa-
tet discurrendo per
singula, homicidia,
furtum, rapinam &c.
¶ Ad hoc dicit, qđ dubi-
tatio oritur ex hoc,
qđ creditur in propo-
sito factum habere
rationem signi respe-
ctu facticis, sicut uer-
ba respektu loquen-
tis, cum tamen hoc
non sufficiat. Sed pro
tanto facta, ut facta
distinguantur hic cō-
tra facta ut signa, qđ
ad eius offensam, cō-
tra quem sunt, non
perueniunt ut facta,
sed ut signa. Fur fig-
dem, aut latro iniuri-
atur facto, ut factū
est, quia actio auferē
di priuat illum reb-
bus. Et simile est de
homicidio, & alijs su-
pradictis. Contume-
liosus autem quādo
facto iniuriatur, nō
iniuriatur, facto ut
factum est, sed fac-
to ut signo, quia
actio illa dehonesta-
tionis ianqđ, & huius-
modi, in quantum ta-
lia facta absolute
sunt, non ledunt pro-
ximum. Neque enim
personalia, neque res
eius diminuunt, nisi
forte per accidens:
quia. I. illa imago e-
rat sua, & nihil am-
plius ualeat: sed ut ha-
beat rationem signi,
pertingunt, quantum
in se est, ad ledendū
honorem proximi.

¶ **2. Præ. Contumelia uidetur ad
quandam dehonorationem per-
tinere: sed magis aliquis potest in
honorari, seu uituperari factis, qđ
uerbis. ergo vñ qđ cōtumelia nō
cōsistat in uerbis: sed magis in factis.**
¶ **3. Præ. Dehonoratio, quae fit in
uerbis, dicitur conuitium, uel im-
properium: sed contumelia uide-
tur differre a conuitio, & ab im-
properio. ergo contumelia non
consistit in uerbis.**

**SED CONTRA. Nihil auditu
percipitur, nisi uerbum: sed con-
tumelia auditu percipitur, secun-
dum illud Ieremias 20. Audiui
contumelias in circuitu. ergo cō-
tumelia est in uerbis.**

RESPON. Dicendū, quòd con-
tumelia importat dehonoratio-
nem alicuius: quod quidem con-
tingit dupliciter. Cum. n. honor
aliquam excellētiā consequatur,
uno modo aliquis alium de-
honorat, cū priuat eum excellen-
tia, pp quā hēbat honorē: quod
quidē fit per peccata factorum,
de quibus supra dictū est. * Alio
mō, cū aliquis id, quod est cōtra
honorē alicuius, deducit in noti-
tiā eius, & aliorū: & hoc proprie
pertinet ad cōtumeliā, quod qui
dē fit per aliqua signa. Sed sicut *
Aug. dicit in 2. de doct. christ. om-
nia signa uerbis comparata, pau-
cissima sunt. Verba enim in-
ter homines obtinuerunt prin-

q. 72. ar. 1. &
Palm. 43. &
Ro. 1. sed. 8.

q. 64. 65.

Li. 5. c. 3. 61r
ca. med. c. 3

Y 4 ¶ In